

Додатковим фактором, що сприяє збереженню фольклорного колориту в сучасній естраді, є використання регіональних вокальних особливостей, зокрема карпатських гортанних прийомів та подільської манери розспіву.

Тематичне наповнення сучасної естрадної пісні також віддзеркалює фольклорні традиції. Ліричні мотиви, образи природи, кохання, історичні сюжети й соціальні реалії, що знайшли своє вираження у народній поезії, є ключовими у багатьох популярних піснях. Ця тенденція зумовлює тяглість народної традиції в новітній музиці.

Окрему увагу слід приділити впливу обрядового фольклору, зокрема весільних, колядкових, купальських пісень, які все частіше переосмислюються сучасними виконавцями у нових жанрових формах, таких як етно-поп, етно-рок, фолк-електроніка.

Фольклорний стиль також простежується у вокальній манері виконання. Специфічні прийоми, такі як «плач», форшлаг, гортанні атаки, йодлювання, перекочували у сучасну естраду, додаючи їй експресивності та автентичності. Важливим аспектом є також стилізація народного голосоведення в популярній музиці, що часто відображається у використанні відкритого вокального звуку, специфічної артикуляції, інтонаційного «підтягування» звуків, що властиве традиційному співу. Особливо яскраво цей аспект проявляється у творчості таких виконавців, як Ніна Матвієнко, гурти «ДахаБраха» та «Курбаси», які експериментують із народною манерою співу, адаптуючи її до сучасного контексту.

У висновку зазначимо, що український фольклор відіграє визначальну роль у становленні й розвитку сучасної естрадної пісні. Його вплив виявляється в мелодичній, ритмічній, гармонічній та виконавській сферах, забезпечуючи національну ідентичність музичного мистецтва та сприяючи його еволюції в умовах глобалізації. Подальші дослідження цього питання можуть сприяти виявленню нових аспектів взаємодії традиційної та сучасної музики, що є важливим чинником збереження культурної спадщини в умовах постійних змін у світовій музичній індустрії.

А. Піха

МІСІЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ

А. Піха

THE MISSION OF THE CONCERTMASTER IN THE CONTEMPORARY ARTISTIC SPACE

Концертмейстерське мистецтво з початку свого формування в добу Ренесансу до сьогодні залишається однією з найбільш значущих сфер музичного мистецтва. Його значущість зумовлюється позачасовою винятковою вагомістю у сфері мистецької освіти, а також інтенсивністю функціонування на всіх рівнях художньої практики — технічно-підготовчому, репетиційному та власне виконавському.

На перетині цих спрямувань формувалася та закріплювалася система професійних якостей концертмейстера, у якій у нерозривній єдності поставали власне освітня, підготовча, виконавська, інтерпретаційна компоненти. Їх співвідношення корегується низкою чинників — зокрема жанровим та стилістичним, що визначають ступінь вагомості концертмейстера в просторі твору, його функцій у драматургічному процесі та концептуальних горизонтах. Виняткову

значущість у визначенні співвідношення компонентів поліфункціональної місії концертмейстера мають і концептуальні, світоглядні, естетичні, жанрово-стильові настанови творчого світу композитора, варіативно сконцентровані в конкретному творі, спільне зі солістом відтворення яких у виконавському акті становить собою серцевину творчої комунікації.

Формування такої творчої спільності, консолідованого та толерантного єднання творчих світів соліста та концертмейстера нерозривно пов'язано не тільки з атрибутивною для нього творчою емпатією, здатністю і відчувати соліста, і передбачати нюанси емоційного перебігу виконавського процесу, і передвизначати його можливі нюанси. Мистецька толерантність для концертмейстера є невіддільною як від педагогічної майстерності, спрямованої на технічне опанування твору, так і психологічної компетентності, спрямованої на забезпечення позитивного стану соліста / солістів у контексті виконавської репрезентації.

Емансипація сучасного виконавського мистецтва суттєвим чином позначається на осягненні сутності та специфіки місії концертмейстера актуалізацією в ній когнітивного, інтелектуального компонента. Сучасні тенденції виконавського мистецтва демонструють значущість тенденцій як суб'єктивного трактування змістових та мовно-мовленнєвих параметрів твору, так і його виконавської репрезентації в естетичних параметрах історично інформованого, аутентичного виконавства.

У таких умовах місія концертмейстера передбачає спільне із солістом осмислення особливостей художньої рефлексії історико-культурної епохи, творчого світу композитора, концептуальних обривів твору та спільне формування виконавської концепції творчого світу соліста / солістів — відбиття його унікальності в межах спрямувань виконавського мистецтва, шляхів її творчої реалізації та подальшого корегування відповідно до специфіки концертного простору та можливих нюансів виконавської концепції.

Місія сучасного концертмейстера позначена й актуалізацією креативного та інтерпретаційного компонентів. Це зумовлено такими сутнісними ознаками музичного мистецтва межі ХХ–ХХІ ст., як суб'єктивізація світоглядних і стильових настанов, тематичних, образних параметрів сучасного музичного мистецтва, тяжіння до певної деструкції параметрів жанрових моделей та водночас їх синтез, експерименталізм музичної мови та радикальне оновлення переосмислення ієрархії виразової палітри.

У радикально оновленому музичному просторі місія концертмейстера умасштабовується функцією креативного «декодування», творчого розшифрування змістових обривів твору, що є необхідним зокрема з огляду на тяжіння сучасного музичного мистецтва до узагальненої програмності, образної метафоричності та символічності.

Особливої вагомості таке «декодування» набуває в умовах оперування сучасним музичним мистецтвом надмасштабним тезаурусом знаків минулого на всіх рівнях музичної тканини, єднанням у межах музичного твору досвіду різних епох, національних культур, шарів духовного досвіду тощо. Це обумовлює статус музичного твору як компонента художнього опанування світу та надає двійкій єдності творчих особистостей концертмейстера й соліста місії визначення тих змістових основ твору, що конструюють певний ракурс осягнення художньої картини світу.

Необхідним стає і декодування тексту твору з огляду на тенденції формування нових графем музичного мистецтва, відповідних до новацій на всіх його рівнях. Неопанованість новітніх творів на рівні слухачької рефлексії надає концертмейстерові — у творчому єднанні із солістом — і функції першовідкривача, творця тієї репрезентації, щодо якої можливе формування «образу твору» та торування подальших шляхів його буття в художній практиці. Специфічним чином це зумовлює й новітню функцію концертмейстера — творчої відповідальності за уведення в художній простір нових репрезентацій творчої рефлексії, творення нових смислів.

Одним із найбільш своєрідних та показових шляхів увиразнення специфіки місії концертмейстера в просторі сучасного музичного мистецтва є її розширення тенденціями інструментального театру, перформативності, піднесення ігрового начала. Водночас з апробацією екстремальних засобів виразності та технічних прийомів тощо це зумовлює уведення в місію сучасного концертмейстера нетрадиційної для нього функції носія новацій та акторської функції, творення синтетичного художнього простору.

Від постаті концертмейстера, як невіддільної компоненти ансамблевої єдності, на поч. ХХІ ст. залежить не тільки повнота відтворення композиторського тексту та виконавський процес, а й переформатування панорами виконавських засобів та торування потенційно можливих шляхів розвитку виконавського мистецтва, що закарбовує принципову відкритість місії концертмейстера в сучасному просторі музичного мистецтва.

С. Романенко

КОНЦЕРТМЕЙСТЕР ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО КЛАСУ

S. Romanenko

INSTRUMENTAL CLASS CONCERTMASTER

Нам відомо декілька значень поняття «концертмейстер» в академічній музиці. Це і керівник групи інструментів у музичному колективі (оркестри, ансамблі), також перша скрипка оркестру (симфонічного, камерного, струнно-смичкового). А ще концертмейстером називають музиканта (переважно, піаніста), що допомагає виконавцям (вокалістам, інструменталістам, танцюристам) вивчати музичні твори та виступати із ними публічно.

Саме цей аспект є для нас цікавим, як точка зору викладача інструментального класу; але не заради критики роботи певних персоналій, а для розповсюдження досвіду бачення деталей виконавства.

Часто в таких випадках застосовують значення «акомпаніатор», але ці поняття зовсім не тотожні, що ми намагаємося дослідити. Функції концертмейстера інструментального класу набагато поширюються за межі звичайного супроводу.

Найголовнішими професійними компетентностями концертмейстера інструментального класу мають бути навички ансамблевого музикування, читання музичного тексту (з великою кількістю нотних рядків тощо), транспонування та, безумовно, бездоганне володіння клавішними інструментами, тому що наш час спонукає до оволодіння електронними зокрема (синтезатори, MIDI-клавіатури, цифрові фортепіано).